

VAŘENÍ PIVA V NOVÉM JIČÍNĚ

Zpracoval: Karel Chobot

Jedním z nejvýznamnějších a nejdůležitějších středověkých práv bylo právo várečné, legalizující vaření a šenkování piva ve městech. Právo vařit a šenkovat pivo mohl plnoprávný měšťan. V Novém Jičíně bylo takových právovárečných domů celkem 45, z toho na náměstí se jich nacházelo 28, zbývajících sedmáct bylo rozmístěno do sousedních ulic, vycházejících z náměstí. Miloslav Baláš ve své Topografii Nového Jičina v 16. a 17. století uvádí, že podle dnešního číslování právovárečné domy postupovaly od radnice po jihozápadní straně od pořadového čísla 2 po číslo 8, po severozápadní straně od pořadového čísla 9 po číslo 14, po severovýchodní straně od čísla 15 po číslo 22 a po jihovýchodní straně od čísla 23 po číslo 29. V přilehlých ulicích byly várečným právem nadány domy v Havlíčkově ulici čp. 9 a 10 (zbořeny v roce 1952), v ulici 5. května čp. 20 až 25, v Dobrovského ulici čp. 35 až 38 a posléze v ulici 28. října čp. 40 až 50.

Pro majitele domu bylo várečné právo důležitou výsadou. Pivo bylo ve středověku považováno spíše za pokrm a jeho spotřeba byla daleko větší než dnes. Majitelé domů s právem várečným tak požívali značné hospodářské výhody, z várečných měšťanů se vytvořil městský patriciát. Váreční měšťané se sdružovali v bratrstva a stavěli si společným nákladem pivovar pro usnadnění várečného práva členům nemajícím v domě várečnou pánev. V Novém Jičíně byl zřízen pivovar pro várečné bratrstvo brzy po založení města, a to s hmotnou pomocí vrchnosti. První písemná zmínka o pivovaru se objevuje až v listině z roku 1497 o prodeji panství Janu z Kunovic, kde je pivovar uveden mezi nemovitostmi náležející k panství. Nalézal se na náměstí v místech dnešní kašny. V urbáři novojičínského panství z roku 1558 je rovněž uvedeno, že při městě je pivovar, v němž jsou tři pánve a kde novojičínští měšťané vaří piva pšeničná i ječná, od každého varu pak dávají vrchnosti po 4 gr. 2 denáry, takže roční výnos dosahuje zhruba 20 kop grošů. Prodej piva v šenkovních domech upravil Jan mladší ze Žerotína privilegiem z 24. března 1558 o postoupení městu svobodného pivního a vinného šenku a dvou vrchnostenských pivovarů, což znamenalo počátek vytváření svobodného právovárečného měšťanstva nijak neomezovaného ze strany vrchnosti zakupováním piva či vína (propinační právo, *ius educilii*, neboli výčepní právo).

Ale vraťme se k pivovaru. Byl zásobován vodou z kašny ze dvou studen na náměstí, případně dřevěným potrubím z pramenů ze svahu ovocné zahrady Štěpnice, vedoucí odbočkou také do zámku. Pivovar je v odborné literatuře popisován jako nevhledná dřevěná budova, v 16. století téměř zchátralá, a tak městská obec ihned po svém vykoupení z poddanství v roce 1558 usilovala o jeho odstranění. Přesto pivovar přečkal na náměstí ještě řadu desetiletí, neboť teprve listinou Rudolfa II. z roku 1586 získalo město svolení k jeho přemístění. Pivovar měl být přenesen do uvolněné budovy radnice, neboť úřad městské správy byl přemístěn do zámku. Radniční budova byla ale malá na provoz pivovaru, a proto se obec rozhodla přikoupit roku 1587 dům od Jakuba Wolfahrta (dnešní čp. 2), který měl být upraven na pivovar. Ale ani tento dům pivovarským účelům nevyhovoval, neboť neměl studnu a trpěl nedostatkem vody. Proto bylo od zřízení pivovaru v sousedství radnice upuštěno a nový pivovar byl vybudován až v roce 1590 v domě na rohu náměstí a Havlíčkovy ulice čp. 14, kde se nyní nachází knihkupectví.

Várečné bratrstvo se řídilo vlastními pravidly, tzv. „Pořádky“. Citovaný Miloslav Baláš uvádí, že první stanovy novojičínského bratrstva byly zřejmě české, neboť i v němčině bylo používáno výrazu „pořádky“ k označení toho člena, na něhož došla řada várky. Ve Státním okresním archivu Nový Jičín jsou uloženy německé stanovy várečného bratrstva v Novém Jičíně z roku 1605 – *Brüderschaft der Wein und Bierschenken*. Na prvních třech stranách jsou uvedeni držitelé várečných domů. Část je

psána česky – slib mistra a artikuly o povinnostech pivovarských pomocníků, z čehož vyplývá, že k vaření piva byli přibíráni jako pomocníci Češi. V archivním fondu bratrstva ve výše uvedeném archivu je také kniha protokolů usnesení bratrstva a kniha soupisu várečných občanů s doplňky, vedená od roku 1704 až po rok 1827.

K povinnostem várečných měšťanů náleželo, že každý provozovatel várečného práva, na něhož došla řada várky, byl povinen zajistit ve svém domě ubytování cizincům, jestliže byl o to požádán, neboť v 16. a 17. století nebylo v Novém Jičíně samostatného hostinského domu k ubytování pocestných. V tom smyslu se situace měnila až v následujícím, 18. století.

Přijetí do společenstva – bratrstva nebylo automatické, neboť bylo nutné zaplatit vstupní poplatek, tzv. Recognitionsgeld, zavedený poté, co se panství v roce 1624 ujali jezuité. Na počátku 18. století byl tento poplatek mnoha měšťanům nepříjemný a o jeho zrušení vedli s jezuitou dlouhý soudní proces, vlekoucí se mezi lety 1716 – 1734, který skončil de facto vítězstvím měšťanů. Vedení společenstva bylo v rukou dvou představených, kteří měli k ruce notáře, zvaného dříve též „písař bratrstva“ a pokladníka. Tito zmocněnci byli voleni bratrstvem každé tři roky, přičemž bylo možné znovuzvolení. Důležité záležitosti se projednávaly na poradách celého bratrstva, kde rozhodovala většina hlasů přítomných majitelů podle domů, a při rovnosti hlasů rozhodoval los. Běžné správní záležitosti byly probírány na zasedání užšího výboru, jenž byl složen ze zmocněnců a 6 volených šenkovních měšťanů a činil rozhodnutí podle většiny hlasů. Zisky společenstva se měly rozdělovat čtvrtletně. Ze zachovalých písemností vidíme, že zisk byl rozdělován v prosinci (nebo v lednu), v dubnu, červenci a říjnu. Podle těchto pravidel se bratrstvo řídilo až do roku 1857.

Ještě v prvních desetiletích 19. století šenkovní měšťané vařili pivo ve vlastní režii. Ale v srpnu roku 1834 sládek Kobiersky dle usnesení šenkovního bratrstva uvařil tak špatné pivo, že je sanitární úřady označily za nepoužitelné. Kobiersky byl podle usnesení šenkovního bratrstva z 23. srpna 1834 propuštěn a pivovar bratrstva byl 1. listopadu 1834 dán do nájmu. Od té doby, s výjimkou let 1847-1848, se šenkovní bratrstvo omezilo pouze na správu jemu náležejících budov a na rozdělení vybraného nájemného. V roce 1858 se bratrstvo naposledy vzchopilo a pokusilo se pozdvihnout výrobu piva novostavbou nového pivovaru přímo uprostřed novojičínského náměstí. Ale žádoucí výsledek se nedostavil a po vydání zákona z 29. dubna 1869, jímž bylo definitivně zrušeno propinační právo, učinilo bratrstvo dne 12. června 1869 zásadní rozhodnutí o prodeji svých realit. Dne 10. září 1869 prodalo bratrstvo v dražbě starý pivovar na náměstí Ignáci Sachsovi a 17. ledna 1870 následoval prodej zbylého majetku Josefu a Albertu Herzovi. Nástupcem městského pivovaru se stal de facto pivovar Leopolda Kudielky v místech zvaných Pochhütte – česky Bocheta, produkující pivo od roku 1869.

Hostince, hospody, hotely

Jak se ale ze starobylých šenkovních domů staly hostince? Pravdou je, že první zájezdní hostince se ve městě objevují v 18. století a rychle se zmáhají a množí natolik, že např. ke konci 19. století, konkrétně k roku 1880, bylo ve městě 38 pivnic, 3 hotely, 4 kavárny. V roce 1903 zde bylo již 44 pivnic, šest hotelů, pět kaváren. Připomeňme některé z neznámějších:

„Navštívil jsem místo, kde zemřel Laudon.

Prolil jsem nad ním slzy. Je to lidský osud“

Alexandr Vasiljevič Suvorov

Na první pohled nenápadný dům s podloubím, a přece v něm ožívá dávná historie. Architektonicky rozsáhlý nárožní dvoupatrový objekt ukončuje zástavbu jihovýchodní strany novojičínského náměstí. Ano, také on patřil od středověku k oněm pětáctýřiceti s právem vařit a čepovat pivo, také on sloužil pohostinství a hoteliérství. Nejstarší písemné záznamy uvádějí jako majitele okolo roku 1602 soukeníka Jiřího Sillnera, který je ve výkazech šenkovního bratrstva uváděn v následujících letech 1605, 1614 a 1615. V majetku rodu dům zřejmě zůstal až do počátku 18. století. Věhlasným se stal v roce 1790, kdy patřil rodině Kreuzburgů. Slavný rakouský vojevůdce evropského významu polní maršál Gideon Ernst Laudon při zpáteční cestě z tažení v Chorvatsku proti Turkům se totiž v tomto domě 14. července ubytoval a náhle zemřel. O deset let později se v Novém Jičíně na dva dny zastavil jiný vojevůdce, pro změnu ruský, Alexandr Vasiljevič Suvorov. Starý a těžce nemocný generál se v roce 1800 vracel z tažení do severní Itálie a po legendárním přechodu švýcarských Alp zpět do vlasti. S úctou se poklonil místu, kde Laudon zemřel.

Dům se stal slavným v první polovině 19. století ještě z jiného důvodu. V roce 1809 ho spolu s dalším objektem koupil Jan Heller a vybudoval v patře taneční a divadelní sál. Ten sice přešel do vlastnictví města, leč nadále byl pronajímán majitelům Hellerova domu: od roku 1835 Sebastiánu Billinkovi, který nechal na domě umístit pamětní desku maršálu Laudonovi, od roku 1847 Janu Mechovi, po němž sál získal název. V archivních záznamech se dovíme, že město mu sál pronajalo za roční poplatek 150 zlatých, leč zároveň za povinnost uspořádat každoročně bál, jehož výtěžek pak šel ve prospěch chudobince a nemocnice. Sál, který byl považován ve své době po Brně za druhý největší na Moravě, se přirozeně stal chloubou města a okolí. Kromě toho sloužilo zábavě dalších devět menších salónek. A bálů se v Novém Jičíně tenkrát konávalo vpravdě hojně. V době masopustu až tři v týdnu. Od dvacátých let 19. století se tu zároveň začala uvádět divadelní představení, nejdříve ochotnických, později i profesionálních divadelních společností. V roce 1843 pozval tehdejší nájemce sálu Sebastián Billimek do Nového Jičína slavného c.k.dvorního hudebního ředitele a kapelníka Johanna Strausse s jeho orchestrem. O dva roky později, a posléze ještě v roce 1847 a 1849, tu koncertoval Strauss junior. Plesy a divadelními představeními sál ožíval až do roku 1881. Laudonova bysta dodnes připomíná zajímavou historii.

Dům U Bílého anděla

Modravou barvou září jeden z nejzajímavějších objektů novojičínského náměstí, pozdně renesanční dům z počátku 17. století, zdobící řadovou zástavbu jihovýchodní strany. Úpravou fasády ve stylu druhého rokoka, doplněnou nikou s bronzovou sochou anděla, nás zaujme na první pohled. Dům postavený na starších, snad gotických sklepech, náležel k hostincům jen krátkou dobu. Zřejmě je to první objekt, o kterém můžeme bez uzardění říci: je dobře, že zde hospoda záhy zanikla. Začal totiž sloužit vyššímu poslání, léčbě, lépe vyjádřeno lékárenství, apatyce.

První písemný údaj se váže k roku 1590, kdy dům kupuje Daniel Faschank od Georga Hornyje. Vlastníci se měnili, většinou to byli zároveň soukeníci, ještě v roce 1686 je zde uváděn jako majitel manžel vdovy Anny Marie Schindlerové, hostinský Carl Ferdinand Procop. Ale již roku 1716, 10. března, dům zakoupil Nicolaus Müller, lékárník. Lékárníci se v Novém Jičíně objevili daleko dříve. S největší pravděpodobností tu existovali již ve druhé polovině 16. století, dokonce existuje nepotvrzená informace o ztracené listině Ferdinanda I. pro lékárnou v Novém Jičíně a výrobu jakéhosi přípravku. Jménem známe v roce 1642 nějakého Wenzela, uváděného v literatuře. O rok později přichází, respektive prchá před Švédy do Nového Jičína z Kroměříže apatykář Zacharius Anderle. A tímto rokem začíná éra novojičínských lékárníků, oficiálně zde sídlících a doložených v úředních knihách.

Naše rokoková perla se sochou anděla přestala sloužit šenkování piva a vína k roku 1716, i když právo zcela nezaniklo, a od té doby tu sídlila lékárna U bílého anděla. K prvnímu zdejšímu lékárníkovi Müllerovi se váže i lékárnická přísaha, kterou složil v roce 1703 v Olomouci před rektorem Univerzity, představenými jezuitského konviktu, jemuž náleželo novojičínské panství, a před zástupci města Nového Jičína. V úředních knihách uložených v archivu pak nalézáme další jména: k roku 1740 Malinowsky, 1796 Johann Ružiczka, 1839 Adolf Kamprath. V době Růžičkově se rozhořel ve městě boj o další lékárnou, který nakonec skončil verdiktem moravskoslezského Gubernia v Brně v roce 1828 zrozením druhé, špitální lékárny v Novém Jičíně. Dnes již v budově lékárny nenajdeme, zato je zde milá kavárnička, byť bez čepování piva. Dům se vrátil téměř ke svým základům.

Dům U Zlatého jelena

Zašlou slávu hotelu, hostince a kavárny jednoho z nejstarších novojičínských domů zvaného původně „U zlatého jelena“, pak pouze Hotel Jelen, připomínají jen pohlednice, kresby a archivní prameny a snad reliéf jelena v průčelí domu. Dvoupatrový původně renesanční objekt s gotickými sklepy se stále skví uprostřed severozápadní strany náměstí. Prošel barokní a později, na sklonku 19. století, novobarokní úpravou, pokud nepočítáme vnitřní necitlivé stavební změny v osmdesátých letech 20. století. Archivní záznamy starobylých městských knih prozrazují, že před rokem 1600 patřil městskému písaři Krispinu Schallovi, který ho zřejmě vystavěl do kamenné podoby. Okolo roku 1724 se objevuje zmínka o hostinci U zlatého jelena patřícího rodině Linků. Majitelé se měnili, leč hostinec, patřící ke třem nejstarším ve městě, pak po dobu více jak dvě stě let sloužil k ubytování a občerstvení hostů, cestujících či jen projíždějících Novým Jičínem a čekajících na přepřažení koní poštovních dostavníků na nedaleké Staré poště na protilehlé straně náměstí. Zde se totiž ubytovat nešlo, neboť samotná pošta podobné služby nevykonávala, a když, tak pouze pro vysoké státní návštěvy. I když v polovině 19. století přibylo v Novém Jičíně více hostinců s možností ubytování, zůstal „Jelen“ nadále oblíbenou kavárnou a hostincem, kde se podávala káva, čaj, čokoláda a jiné teplé nápoje a občerstvení, kde bylo možno hrát dovolené hry, především biliár, jak vydávají svědectví koncesní listiny. Z významných osobností tu například v roce 1843 při návštěvě města posvětil otec budoucího císaře Rakousko-Uherské monarchie Františka Josefa arcikníže Karel. V době vzrůstu nacionálních vášní koncem 19. a počátkem 20. století se kavárna stala místem setkávání především německých hostů. Původnímu účelu pohostinství s dobrou kuchyní, příjemnou obsluhou sloužil

objekt i po roce 1945. V sedmdesátých letech minulého století byl vyhledávaným místem právě pro svéráznou postavu hostinského, který k dobrému moku či občerstvení přidal peprný vtíp, který však zároveň dohlížel na výborné jídlo zdejší kuchyně. Jak rádi se tu setkávali při sklenici piva či vinného moku návštěvníci divadla po představení či členové pěveckého spolku po skončení zkoušky.

Dům č. 10 U Zeleného stromu

Má rovněž zajímavý historický příběh. Zrozen roku 1590 jako dům Paula Konarowskeho, který si ho pro sebe a rodinu postavil, nadán právem šenkovat víno a vařit pivo, odkud je léty blízkou blizoučko k hostinci. Po Georgovi Beyerovi, Andrisi Orzyschkem, Hansi Flesselovi zakoupilo dům v roce 1721 samotné město pro ubytování důstojníků a vojáků rakouské armády, čímž se stal ve skutečnosti nejstarším hostincem na území města. A hrdě nesl jméno U zeleného stromu, neboť zřejmě blízko jakýsi strom rostl. V roce 1740 sice město dům opět prodalo do soukromých rukou, ale hostinec zde zůstal. Podstatné je, že císař Josef II. při své cestě státní návštěvy Ruska a tehdejší panovnice carevny Kateřiny II. dorazil po nově zbudované císařské silnici 13. dubna 1787 do Nového Jičína, kde se ubytoval a přenocoval právě v tomto zájezdním hostinci. Druhý den pokračoval přes Příbor dál směrem do Haliče a Bukoviny. Hostinec v té době od roku 1785 vlastnil Florian Tempele, který si nechal vymalovat svůj portrét s připomínkou návštěvy. O sto let později, v roce 1880, byla na domě umístěna pamětní deska. Zub času a nepřízeň historie způsobily její zkázu, ale v sobotu 6. října 2007 díky předchozí nadšené iniciativě Klubu vojenské historie c. a k. řadového pěšího pluku č. 7 Franz Xavier Harrach, byla zlo napraveno. Slavnostním ceremonielem byla odhalena nová pamětní deska, oživující dávné události. Autorem díla je akademický sochař pan Saša Zahradník. Pamětní deska, která byla na domě 10. prosince v roce 1880 umístěna, se tak v české, mnohem zdařilejší paralele vrátila na své místo.

Zaniklá hospoda zvaná Kesslerova pivnice

Hospoda patřila k největším v Novém Jičíně. Zrodila se v druhé polovině 19. století, byla postavena v historizujícím stavebním slohu. Od svého počátku sloužila rozvíjejícímu se spolkovému životu a nejrůznějším slavnostem. Hrál se tu lidové divadlo, koncertovaly kapely vojenských veteránů, příležitostně zpíval novojičínský mužský pěvecký sbor, konala se tělocvičná vystoupení, především se ale v Kesslerově pivnici holdovalo pivo a jeho oslavě. Scházely se zde jak lidové a dělnické vrstvy, tak příslušníci městské honorace. Pivnice stála na vyvýšeném místě v horním předměstí při cestě směřující k vycházkám na Skalky a k Čertáku, kde bylo možno posedět v další oblíbené výletní hospodě. Místní německé noviny víc než sto let staré, uložené v archivu jako cenné archiválie, vydávají svědectví o mnoha příležitostných akcích, koncertech, schůzích a shromážděních, které se v Kesslerově pivnici konaly. Tady poprvé v Novém Jičíně slavili dělníci akademii a schůzí v roce 1890 1. květen jako svůj svátek. Zde byla založena okolo roku 1897 místní organizace německé sociálně demokratické strany. Ta pivnici později odkoupila, opravila a postavila tu Lidový dům. Dnes pivnice zmizela, zbývající objekt slouží především dětem a mládeži, která tu rozvíjí sportovní, umělecké, taneční, počítačové a jiné zájmy a od devadesátých let 20. století zde zasedá a jedná dětský parlament. Slávu zašlých časů připomíná jen velký centrální sál, kde se konají vystoupení dětských a juniorských spolků nebo jiné další více či méně velkolepé události, jako jsou taneční či plesové reje. Milovníci pivního moku nepřijdou zkrátka, tomu je totiž možno holdovat v jiných, nedalekých hospodách a hospůdkách, které přežily do dnešních dnů.

Novojičínská hospoda Nové Slunce

V druhé polovině 19. století zažíval Nový Jičín hospodářský a s tím související stavební rozmach. V osmdesátých a devadesátých letech tu byla postavená celá řada objektů v historizujícím slohu, z nichž některé k nám promlouvají dodnes. Nový Jičín žil i bohatým spolkovým životem a mnohé spolky, bratrstva a jiné korporace se scházely v hostincích a pivnicích nejen v centru města, ale při svých procházkách na předměstí. Známa byla hospoda U zlatého slunce, kde se scházela Werdermannova společnost předních občanů města, především živnostníků, průmyslníků a obchodníků. Hostinec zde stával zřejmě již od konce 18. století, a zvláště přilehlá zahrada sloužila v létě k nejrůznějším společenským spolkovým akcím – koncertům, tanečním merendám, besedám i přednáškám. Počátkem 20. století byla zahrada zmenšena: vyrostla tu soukromá vila, hlavně však nová hospoda, nazvaná Nové slunce. Projekt z roku 1907 promlouvá o symbióze moderny, pozdního historismu a neoklasicismu. Budova byla vybudována okolo roku 1910 a stala se ukázkou pozdní secese v Novém Jičíně. I ona sloužila nejen pohostinství, ale čilému spolkovému životu. Interiér s velkou restaurací, nádherným sálem, výčepem, salonkem, verandou pro příjemná letní posezení, kuželnou pro zpestření letní činnosti k tomu přímo vybízel. Objekt byl svědkem zrození novojičínského filmového promítání, neboť právě zde v sále U nového slunce bylo v roce 1911 zahájeno Streublovo první novojičické elektrické kino. Budova žila svým vlastním životem až do devadesátých let uplynulého století. Dokonce se jí dostalo nového hávu, slunce ve štítu nad ústřední budovou vyniklo.

Dnešek je poněkud jiný. Staré slunce dále slouží svému účelu. Slunce nové jen malinkatou částí: secesní sál je zaplněn regály se zbožím na prodej, z velké části honosné budovy se stal prodejní sklad. Objekt dále žije, byť jinak, než bylo původně určeno. Snad jednou v budoucnosti bude sál opět svědkem tanečního reje či divadelního vystoupení a bude okouzlovat secesní krásou. Hosté ve velké restauraci budou ochutnávat zdejší speciality a popíjet dobrý pivní mok. Snad opět jednou!

Národní dům, sídlo českých vlastenců

Byla to jedna z nejvýznamnějších budov starobylého města Nového Jičína konce 19. století. Nebyla to jen hospoda, respektive restaurace, ale již od prapočátku si kladla vyšší cíle. V německém městě totiž náležela českému vlastenectví, scházela se tu česká společnost především z řad příslušníků místní inteligence. Ale i prehistorie objektu byla zajímavá. Na tomto místě totiž původně stávala od poloviny 19. století tiskárna a vydavatelství Jana Nepomuka Enderse, jehož literární týdeník Die Biene, vycházející v letech 1851-1879 jako předchůdce novojičínských německých novin z následujících let, si získal mezi novojičínskými občany velkou oblibu. Česká menšina v Novém Jičíně usilovala již od osmdesátých let 19. století bezvýsledně o vybudování vlastního střediska, ve kterém by se mohl rozvíjet kulturní ruch v národním duchu. Pomohli rolníci z nedalekých Bernartic nad Odrou, kteří v březnu roku 1894 zakoupili od majitelů Endersovy tiskárny domy č. 7 a 9 v tehdejší Hornobranské ulici a předali je české menšině. Ta domy stavebně adaptovala. A tak se narodilo novojičínské české kulturní centrum Národní dům, které bylo otevřeno pro veřejnost v květnu 1894. Svou činnost zde zahájila rovněž Česká beseda, významný spolek novojičínských českých vlastenců, a proto byl Národní dům často nazýván Besedním domem. Do Národního domu byla také přenesena česká knihovna z nedaleké obce Loučky, místnosti využívaly i ostatní české spolky, které tím pomáhaly uhrazovat dluhy a provozní náklady. Od roku 1898 se zde konaly i schůze Matice Palackého, založené v Hodslavicích při oslavách stého výročí narození Otce národa.

Samotné otevření či zprovoznění Národního domu 20. května 1894 bylo chápáno českými vlastenci jako památný den a v tom smyslu také zněly soudobé novinářské relace. V Lidových novinách ze dne 23. května 1894 se můžeme dočíst v podrobné relaci o průběhu oslav: při banketu pronesl zahajovací řeč tehdejší vedoucí představitel české menšiny, JUDr. Ferdinand Dostál, pak následovaly projevy, pozdravy, přípitky dalších významných českých osobností z Příbora, Frenštátu p. R., Valašského

Meziříčí, když se mezi zúčastněnými objevil představitel státní moci v okrese Nový Jičín, c.k.hejtman hrabě Romer. Prohlédl si dům, a pak i on ke shromáždění pronesl přípitek. A protože byl rodilý Polák, hovořil polsky, přeje České besedě zdar. Program pak pokračoval koncertem, recitací vlasteneckých veršů a zpěvem národních písní, jak to v takových příležitostech bývávalo zvykem.

Největší význam pro české uvědomování měl ovšem rozlehlý sál, který sloužil nejen jako restaurace. Přímo vybízel k divadelním představením, koncertům, besedám a přednáškám. Tak hned v roce 1894 zde sehrála divadelní společnost F. K. Štětky dvě vystoupení, divadelní um tu v tomtéž a následujících letech předvedli ochotníci ze Štramberka, Nového Jičina, Příbora. V roce 1903 zde byla poprvé v Novém Jičíně uvedena Prodaná nevěsta, opera Bedřicha Smetany, jak ji provedla známá divadelní společnost R. Příbramského. Sál byl svědkem přednášky Jaroslava Vrchlického o Janu Nerudovi. Budova sloužila svému účelu i v období první republiky. Po roce 1950 svůj význam ztratila. Po roce 1990 zde chvíli byl provozován nově vytvořený minipivovar.

Nový Jičín tedy býval městem restaurací, hotelů a kaváren. Jedna z nich dosáhla ve své době evropského věhlasu. Na jejím začátku stál známý novojičínský hoteliér Heinrich Hohl. Koupil pozemky naproti Žerotínskému zámku a vybudovat tu kavárnu v secesním stylu, nazvanou Heinrichshof. Řemeslníci nešetřili na zdobnosti a na fasádě nacházíme jak prvky neobarokní, tak secesní. Budova, připomínající tehdy velmi módní vídeňské kavárny, byla slavnostně otevřena 26. prosince 1899. Stala se nejvyhledávanější v okolí, mezi jejími známými hosty byl např. Arcivévoda Evžen Habsburský, za první republiky byl častým návštěvníkem hrabě Bedřich Adolf Kinský, majitel zámku Lešná u Valašského Meziříčí. Ke kavárně pak byla v letech 1906-1907 přistavěna budova hotelu podle plánů Huberta a Franze Gessnerových, žáků prof. O. Wagnera z Vídně. Slavnostní znovuootevření se konalo v roce 1908. Komplex pod jménem restaurace, kavárna a hotel Praha je dodnes příjemným novojičínským společenským centrem.

Prameny a literatura:

Státní okresní archiv Nový Jičín, archivní fond Právovárečné bratrstvo Nový Jičín

Miloslav Baláš, Topografie Nového Jičina v 16. a 17. století

Karel a Lenka Chobotovi, Tomáš Baletka, Historie a současnost podnikání na Novojičínsku

Karel Chobot, Nový Jičín historický a současný

Jiří Jurok a kol., Nový Jičín, historie, kultura, lidé